

2024–2029 M. UTENOS MIESTO TVARIOS PLĖTROS STRATEGIJA

I SKYRIUS TERITORIJA, KURIOJE ĮGYVENDINAMA STRATEGIJA

2024–2029 m. Utenos miesto tvarios plėtros strategija (toliau – Strategija) įgyvendinama Utenos miesto teritorijoje. Utenos miestas yra Utenos rajono savivaldybės administracinis ir Utenos regiono, kurį sudaro Anykščių rajono, Molėtų rajono, Ignalinos rajono, Utenos rajono, Visagino ir Zarasų rajono savivaldybės, centras. Utenos miesto plotas yra 22,46 km²¹. 2024 m. pradžioje Utenos mieste nuolatinių gyventojų skaičius siekė 27 759².

Teritorijos, kurioje įgyvendinama Strategija, schema

Schema Nr. 1 Utenos miesto teritorijos, kurioje įgyvendinama strategija, schema

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-03-13 nutarimas Nr.242 „Dėl Utenos miesto teritorijos ribų pakeitimo“

² Čia ir toliau, jeigu nenurodyta kitaip, naudojama Valstybės duomenų agentūros statistinė informacija

II SKYRIUS

TERITORIJOS, KURIOJE ĮGYVENDINAMA STRATEGIJA, ANALIZĖ

Sprendžiama problema - nepatraukli aplinka investicijoms, jaunimui, šeimoms ir talentams

Utenos miestas pasižymi stabiliu nuolatinių gyventojų skaičiumi (2019–2023 metų laikotarpyje gyventojų skaičius padidėjo 0,3 proc.), ši tendencija buvo panaši į kitų mažesnių regionų centrų savivaldybių³ centrų, tuo pačiu laikotarpiu nuolatinių gyventojų skaičius nežymiai mažėjo Marijampolės m. – 0,8 proc., Telšių m. – 3,2 proc., ir nežymiai (2,6 proc.) didėjo Tauragės m. Tačiau lyginant 2023–2024 m. laikotarpį (metų pradžios duomenis) matyti, kad 2024 m. Utenos m. nuolatinių gyventojų skaičius padidėjo 8,1 proc., kai tuo pačiu laikotarpiu tik nežymiai (po 0,1 proc.) didėjo nuolatinių gyventojų skaičius Marijampolėje ir Tauragėje, o Telšių m. mažėjo 0,8 proc. Bendras Utenos mieste nuolatinių gyventojų skaičius 2019–2024 metais (metų pradžioje) padidėjo 2167 gyventojais, tai daugiausiai lėmė atvykę karo pabėgėliai iš Ukrainos, migrantai iš Baltarusijos ir kitų trečiųjų šalių, kadangi nemažai tokių asmenų įdarbina pervežimo, lengvosios ir maisto pramonės įmonės Utenos mieste. Visgi, kitų esminių ekonominių ar gyvenimo kokybės pokyčių, galėjusių lemti gyventojų skaičiaus augimą, nebuvo. Pavyzdžiui, vertinant 2023 m. migracijos statistiką pastebima, kad Utenos rajono savivaldybės neto tarptautinė migracija (+ 2 537) yra aukštesnė už bendrą šios savivaldybės neto migraciją (+2 401) 136 asmenimis, t. y. atvykstant į Utenos r. sav. užsieniečiams, išvykstančių iš savivaldybės gyventojų yra daugiau, negu atvyksta iš kitų Lietuvos teritorijų.

Utenos rajono savivaldybei būdinga senstanti visuomenė, savivaldybėje demografinės senatvės koeficientas 2020 metų pradžioje buvo 199, o 2023 metais – 201 ir ženkliai viršijo šalies senatvės koeficientą, kuris 2020 m. buvo 133, 2023 m. – 134. Tiesiogiai su senstančia visuomene susiję ir ekonominės, socialinės problemos.

Utenos rajono savivaldybė nėra patraukli investicijoms. Tai rodo materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui rodiklis. 2022 m. pabaigoje Utenos rajono savivaldybės teritorijoje materialinių investicijų vienam gyventojui buvo 2017 Eur, kai tuo tarpu Lietuvoje šis rodiklis siekia 4393 Eur/ gyv., Utenos rajono savivaldybėje materialinės investicijos yra 2,17 karto mažesnės nei Lietuvoje. Mažos materialinės investicijos nekuria konkurencingos ekonominės aplinkos, lemia mažesnę kuriamą pridėtinę vertę, neleidžia pritraukti talentų į Uteną. Utenos rajono savivaldybės materialinių investicijų augimas 2018–2022 metų laikotarpyje (30,8 proc.) taip pat gerokai lėtesnis nei augimas Lietuvoje bendrai (52,4 proc.).

Su darbuotojų pritraukimu susiduria tiek viešasis sektorius, tiek privačios įmonės. Utenos rajono savivaldybės administracijai atlikus savivaldybės įstaigų, organizacijų, privačių įmonių, kitų organizacijų apklausą, Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu⁴, į Utenos rajonui reikalingų (trūkstamų) specialybių prioritetinį sąrašą įtrauktos šios specialybės: šeimos gydytojas; neurologas; anesteziologas-reanimatologas; odontologas; vaikų

³ Savivaldybės, kuriose yra 4 mažiausių pagal gyventojų skaičių regionų (apskričių) centrai ir kurių didesnę dalį teritorijos užima kaimo gyvenamosios vietovės – Marijampolės sav., Telšių r. sav., Tauragės r. sav., Utenos r. sav.

⁴ Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. balandžio 27 d. įsakymas Nr. AĮ-608 „Dėl Utenos rajono savivaldybei reikalingų specialybių prioritetinio sąrašo“

ligų gydytojas; vaikų ir paauglių psichiatras; ikimokyklinio/pradinio ugdymo mokytojas; psichologas (ugdymo įstaigoje); plaukimo treneris; akompaniatorius; teorinių disciplinų mokytojas; STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Math) dalykų mokytojai (gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, menų ir matematikos); statybos inžinierius; vandentvarkos specialistas; pramonės įmonių elektrikas-automatikas; šilumos energetikas; elektromechanikos ir procesų valdymo specialistas. O siekiant pritraukti trūkstamų specialybių gydytojus, Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu⁵ buvo patvirtintas trūkstamų specialybių gydytojų motyvavimo dirbti Utenos rajono savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigose tvarkos aprašas.

Savivaldybės patrauklumą šeimoms rodo būsto rodikliai. Būstų skaičius Utenos r. sav. 2022 m. buvo 21 612, Marijampolės r. sav. – 26 398, Tauragės r. sav. – 18 890, Telšių r. sav. – 21 080. Baigtų statyti būstų skaičius 2023 m. Utenos r. sav. buvo 76, situacija buvo panaši į kitų mažesnių regionų centrų savivaldybių (Telšių r. sav. (60) ir Tauragės r. sav. (67), Marijampolės sav. (90). Naujai pastatytų būstų dalis per metus Utenos r. sav. siekė apie 0,4 proc. viso fondo – tai rodo, kad naujo būsto rinka nėra aktyvi.

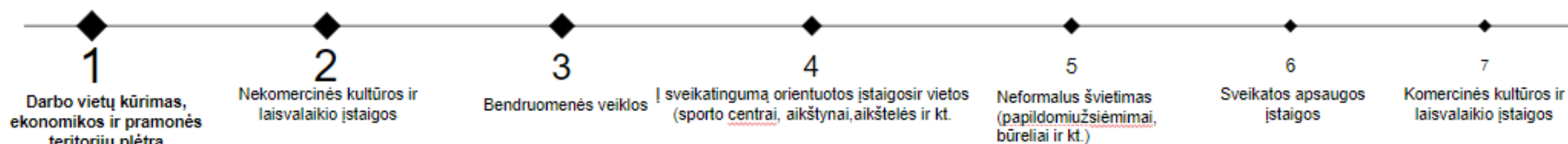
Utenoje mokamas mažesnis nei Lietuvoje mėnesinis darbo užmokestis. Visų mažesnių regionų centruose 2022 metais mėnesinis (bruto) darbo užmokestis buvo labai panašus (mokamo darbo užmokesčio skirtumas tarp lyginamų savivaldybių – iki 2 proc.): Utenos r. sav. 1478,9 Eur mėnesinis bruto darbo užmokestis nesiekė Lietuvos vidurkio (1789,0 Eur), buvo 17,3 proc. mažesnis. Todėl Utenos gyventojai dažnai renkasi ieškoti geriau apmokamo darbo kitur, vyksta dirbti į sostinę Vilnių, o Utenos verslo įmonės samdo darbuotojus iš trečiųjų šalių (Ukrainos, Baltarusijos, Uzbekistano, Kazachstano, Šri Lankos, Vietnamo ir kt.).

Visuomenės ir tikslinės suinteresuotųjų šalių apklausa⁶ rodo, kad be ekonominių iššūkių (labiausiai problemiška sritis), didelę svarbą turi ir nekomercinės kultūros ir laisvalaikio įstaigos; bendruomenės veiklos; į sveikatingumą orientuotos įstaigos ir vietos (sporto centrai, aikštynai, aikštelės ir kt.); neformalusis švietimas (papildomi užsiėmimai, būreliai ir kt.). Darytina prielaida, kad šių sričių vystymas turėtų įtakos Utenos miesto patrauklumui tiek vietos gyventojams, tiek pritraukiant trūkstamus darbuotojus. Šią prielaidą patvirtina ir savivaldybių gyvenimo kokybės indekso⁷ (2023 m.) F subindekso „Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas“ įvertis, kadangi Utenos rajono savivaldybė savo klasteryje „Kitos savivaldybės“ (priskirta 12 savivaldybių) patenka tarp penkių mažiausių vertinimą gavusių savivaldybių (0,08), kartu su Elektrėnų raj., Kaišiadorių raj., Vilniaus raj. (po 0,07) ir Mažeikių sav. (0,06) sav.

⁵ Utenos rajono savivaldybės tarybos 2019 m. lapkričio 28 d. sprendimas Nr.TS-306 „Dėl trūkstamų specialybių gydytojų motyvavimo dirbti Utenos rajono savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigose tvarkos aprašo patvirtinimo (2024-03-30 redakcija).

⁶ 2023 m. sausio mėn. organizuotos visuomenės ir tikslinės suinteresuotųjų šalių apklausos. Visuomenės apklausą užpildė 196 asmenys. Tikslinę suinteresuotųjų šalių apklausą užpildė 7 organizacijų ir bendruomenių atstovai. Apibendrinti duomenys skelbiami Utenos rajono savivaldybės internetiniame puslapyje: https://www.utena.lt/images/Projektai/2024__Apklausa_rezultatai.pdf. Čia ir toliau, jeigu nenurodyta kitaip, naudojami šių apklausų suvestiniai duomenys.

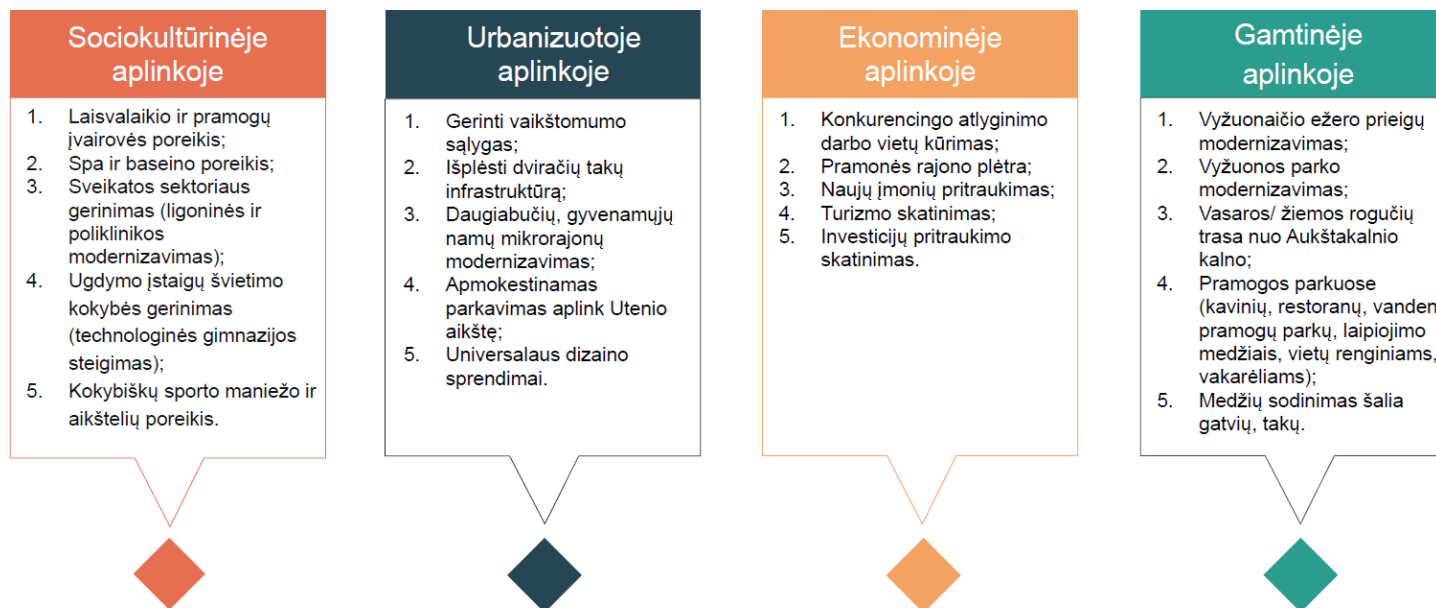
⁷ <https://lietuvosfinansai.lt/gki/gki-savivaldybese/>

Schema Nr. 2

Suinteresuotųjų šalių apklausos klausimas: „Išrikiuokite į kurias sritis prioriteto tvarka turėtų būti nukreiptas miesto vystymas artimuoju laikotarpiu? (1 - didžiausias prioritetas, 7 - mažiausias)“

Strategijos rengimo metu atliktos visuomenės apklausos anketose pagal 4 sritis: sociokultūrinę aplinką, urbanizuotą aplinką, ekonominę aplinką, gamtinę aplinką, respondantai išskyrė ir įvardijo svarbiausius aspektus, kurie yra aktualūs Utenos miesto gyventojams (žr. schemą Nr. 3).

Schema Nr.3

Visuomenės apklausos klausimas: „Poreikiai/problemos/potencialas, į kuriuos siūloma atkreipti dėmesį vystant miestą?“

Nepakankamas Utenos miesto aplinkos patrauklumas investicijoms, jaunimui, šeimoms ir talentams gyventi bei kurtis, neužtikrintas dalies viešųjų paslaugų prieinamumas ir bendruomenės poreikius tenkinanti jų įvairovė lemia tarpusavyje susijusius procesus, veikiančius ekonominę, socialinę sritį ir klimato kaitą. Demografiniai procesai didina poreikį racionaliai išdėstyti darbo, poilsio ir gyvenamąsias vietas, siekiant išvengti šiltnamio efekto sukeliančių CO₂ dujų, kietųjų dalelių (KD₁₀) ir kitų žmogui bei aplinkai kenksmingų cheminių junginių išmetimų. Todėl įgyvendinant strategiją dėmesys bus skiriamas tvarumo ir sumanumo principams, kartu sprendžiant viešųjų paslaugų prieinamumo, aplinkos taršos ir saugumo bei kitas tarpusavyje susijusias problemas, užtikrinant ekonominiu požiūriu svarbų racionalų darbo ir gyvenamųjų vietų išdėstymą bei trūkstamas jų jungtis. Problemos mastas ir ją lemiančių aplinkos, klimato kaitos, socialinių ir ekonominių procesų sąveika reikalauja integruotų sprendimų, įgyvendinančių Europos žaliojo kurso strategiją: tiek tiesiogiai mažinant urbanizuotų teritorijų šiltnamio efekto sukeliančių dujų emisiją ir prisitaikant prie klimato kaitos (energijos beveik nevartojančių pastatų statyba, žaliųjų erdvių plėtra ir įveiklinimas), tiek subalansuojant viešųjų paslaugų tinklą, taip sumažinant poveikį taršai bei klimato kaitai.

Įgyvendinant Strategiją ir įvertinus 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos (ESFIP) 4.9 ir 5.1 uždavinio bei kitų integruotų teritorinių investicijų metodu įgyvendinamų uždavinių apimtį, Utenos rajono savivaldybės strateginį plėtros planą 2018–2024 metams ir 2022–2030 m. Utenos regiono plėtros planą, bus siekiama kokybinio pokyčio didinant socialinių, vaikų ir jaunimo užimtumo, neformaliojo vaikų ir suaugusiųjų švietimo ir visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugų prieinamumą (įskaitant socialiai pažeidžiamoms grupėms), sudarant sąlygas plėsti žaliąsias viešąsias miesto erdves, kurios bus efektyviai išnaudojamos ir labiau prieinamos gyventojams bei tenkins visų socialinių grupių poreikius. Įvertinus tai, kad administraciniams paslaugų ir savivaldybės valdymo procesų, smulkaus verslo rėmimui ir skatinimui ESFIP investicijos ITI metodu nėra skiriamos, tačiau šios sritys yra svarbios tiek Strategijos įgyvendinimui, tiek savivaldybės veiklai apskritai, jos bus nuolat tobulinamos vykdant tęstinę veiklą (veiklos vertinimai, teisės aktų, procedūrų peržiūra ir kt.).

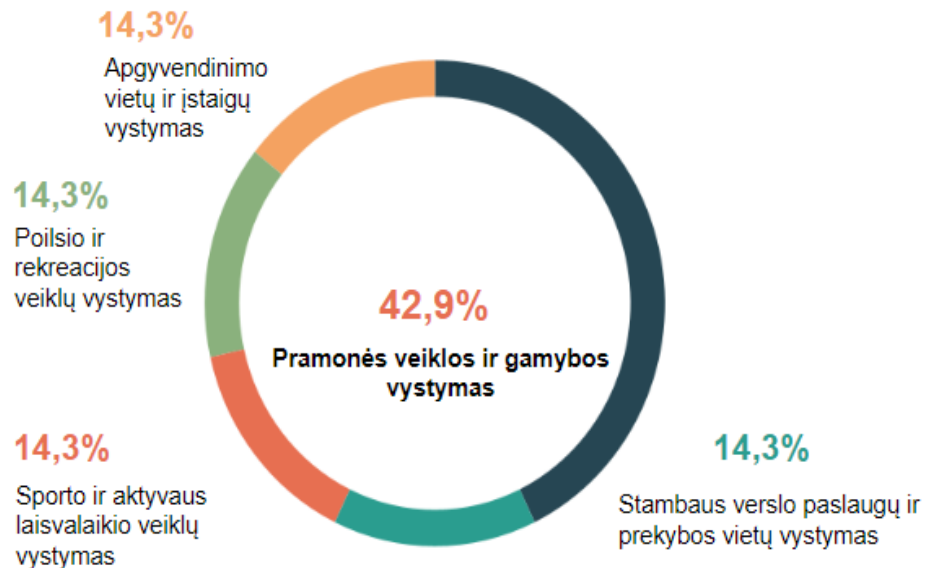
Poreikiai ir potencialas

Poreikiai

1. Sudaryti sąlygas investicijų pritraukimui

Utenos regionas (kartu su Telšių regionu) yra vienas iš dviejų (iš 10) regionų, kuriuose (nei regione, nei regiono centre) nėra nei laisvosios ekonominės zonos (toliau tekste - LEZ) nei pramonės parko (toliau – PP). Utenos mieste pramonės ar sandėliavimo veiklai laisvų ir visiškai įrengtų sklypų, kuriuose be papildomų investicijų į viešąją infrastruktūrą galėtų būti pradėta ekonominė veikla, nėra. Nededėjanti teritorijų pasiūla, tuo pat metu įmonėms investuojant į mažiau darbuotojų reikalaujančius technologinius sprendimus (darbo vietų automatizavimas, dirbtinio intelekto sprendimų diegimas ir pan.) ateityje gali lemti Utenos m. ir Utenos rajono savivaldybės darbo vietų skaičiaus mažėjimą. Šiuo metu stebima, kad Utenos rajono savivaldybės apdirbamosios gamybos įmonėse darbuotojų skaičius iš esmės neauga: 2021 m. samdomų darbuotojų skaičius apdirbamosios pramonės sektoriuje buvo 4422 darbuotojai, 2022 metais – 4432 darbuotojai. Maisto pramonės gamybos sektoriuje darbuotojų skaičius 2021 metais buvo 1354, 2022 metais – 1399 darbuotojai, drabužių siuvimo (gamybos) sektoriuje 2021 m. buvo 953, 2022 m. – 915 darbuotojų, metalo gaminių, išskyrus mašinas ir įrenginius, sektoriuje darbuotojų skaičius pastebimai sumažėjo: 2021 m. buvo 833, 2022 m. – 691 darbuotojas, ženkliau augo niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamybos sektorius, kur 2021 m. buvo 57, 2022 m. – 205 darbuotojai, kituose sektoriuose didesnių pokyčių nebuvo.

Pramonė – svarbi Utenos miesto identiteto dalis. Strategijos rengimo metu atliktoje suinteresuotų šalių apklausoje į klausimą „Kaip manote, kokių komercinių veiklų vystymas Utenos mieste labiausiai prisideda prie miesto ekonominės padėties gerinimo ir augimo?“, didžiausia dalis respondentų (42,9 proc.) prioritetiniu nurodė Pramonės veiklos ir gamybos vystymą.

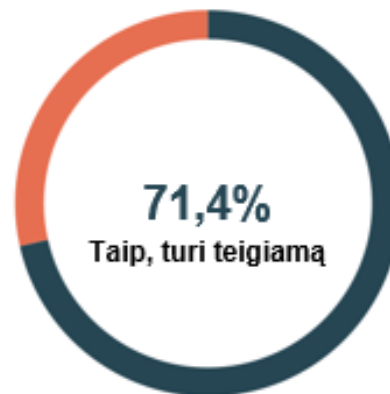

Schema Nr. 4

Suinteresuotųjų šalių apklausos klausimas: „Kaip manote, kokių komercinių veiklų vystymas Utenos mieste labiausiai prisidėtų prie miesto ekonominės padėties gerinimo ir augimo?“

Apklausiant suinteresuotas šalis, į klausimą „Kaip manote, ar inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo komunikacijų remontas bei vystymas Utenos mieste turi įtakos jūsų veiklai?“ didžioji dauguma respondentų (71,4 %) nurodė, kad naujų pramonės objektų vystymas Utenos mieste turės teigiamos įtakos jų veiklai (žr. schemą Nr. 5).

28,6 %
Ne, neturi

Schema Nr. 5

Suinteresuotųjų šalių apklausos klausimas: „Kaip manote, ar inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo komunikacijų remontas bei vystymas Utenos mieste turi įtakos jūsų veiklai?“

Visuomenė, atsakydama į klausimą „Išrikiuokite, į kurios miesto dalies gerinimą turėtų būti nukreiptas miesto architektūrinis vystymas, antruoju prioritetu po gyvenamųjų rajonų aplinkos gerinimo“, pasirinko „Naujų pramonės teritorijų vystymas“ (žr. schemą Nr. 6).

Schema Nr. 6

Visuomenės apklausos klausimas: „Išrikiuokite į kurios miesto dalies gerinimą turėtų būti nukreiptas miesto architektūrinis vystymas - pastatų, statinių ir aplinkos gerinimas?“ (1 - didžiausias prioritetas, 5 – mažiausias)

Nauja pramonės plėtra (pagal Utenos miesto bendrojo plano sprendinius) galima keturiuose laisvuose valstybinės žemės sklypuose (žr. schemą Nr. 7), tačiau juose trūksta inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūros: pėsčiųjų ir dviračių takų jungčių, įvažiavimų į suformuotus sklypus, elektros tinklų, vandentiekio ir nuotekų tinklų, reikia pašalinti ir kitus šių sklypų trūkumus.

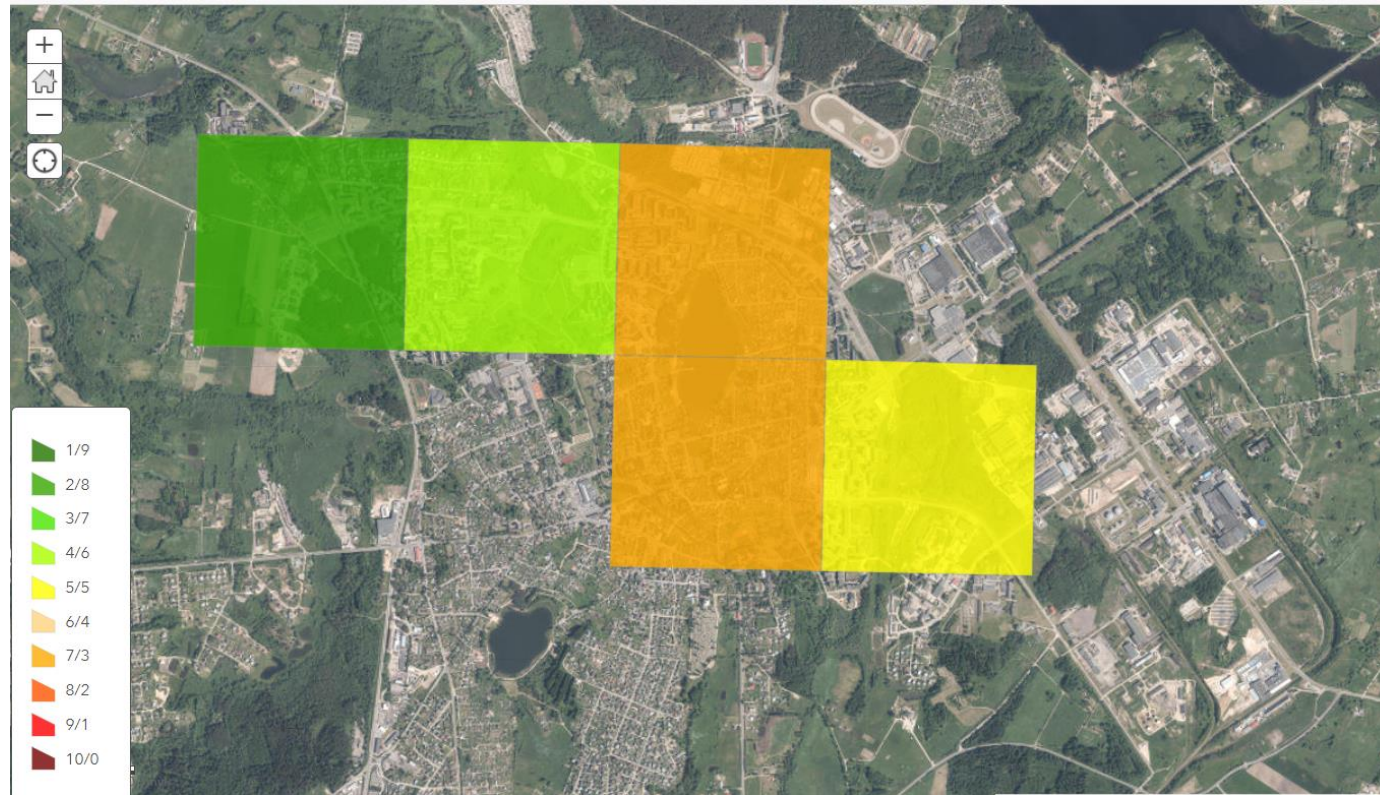
Schema Nr. 7. Sklypai pramonės plėtrai

2. Atgaivinti, humanizuoti miesto erdves

Utenos miesto užstatymo ypatumai lemia ir tai, kad miesto centrinė dalis yra santykinai mažiau užstatyta (čia išsidėsčiusios pagrindinės miesto žaliosios erdvės), pietinė miesto dalis – rečiau gyvenama (vyrauja sodybinio tipo užstatymas), vakarinės miesto tankiai gyvenamų teritorijose (1500+ gyv.) nepralaidžių (antropogeninių) dangų ir žaliosios infrastruktūros santykis (2/8 ir 4/6) yra palankus dėl greta esančių gamtinių teritorijų⁸. Tačiau tankiausiai

⁸ [AM_rodikliai \(arcgis.com\)](http://AM_rodikliai(arcgis.com))

gyvenamose miesto dalyse, kuriose išsidėstę Aukštakalnio, Statybininkų ir Vyturių daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalai (gyventojų tankumas 4121-4929 gyv./km²), nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros santykis (5/5-7/3) nesiekia Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane rekomenduojamo santykio (4/6) ir (2 iš 3 nagrinėtų gardelių atveju) viršija vidutinį šalies tankiai gyvenamų teritorijų nepralaidžių (antropogeninių) dangų ir žaliosios infrastruktūros santykį (5/5) (žr. 8 schemą).

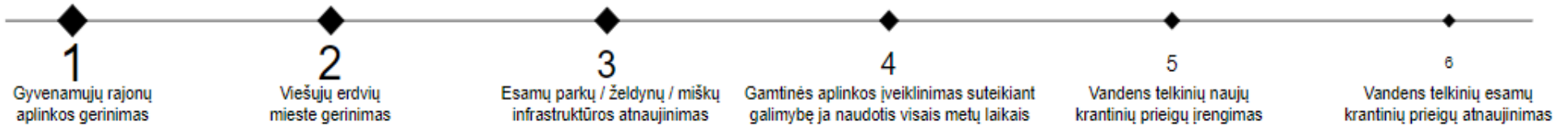

Schema Nr. 8

Nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros santykis Utenos miesto dalyse (1 km² dydžio gardelės), kuriose gyvena virš 1,5 tūkst. gyventojų

Didesnės dalies visuomenės apklausos respondentų nuomone (30,2 proc.), Utenos mieste gyvenamųjų rajonų aplinkos gerinimas (žr. schemą Nr. 9) yra svarbiausiais prioritetas. Taigi, atsižvelgiant į respondentų nuomonę, gyvenamųjų rajonų aplinka ir su tuo susijusios problemos turėtų būti pirmiausia sprendžiamos tose Utenos miesto dalyse, kurios yra tankiausiai apgyvendintos. Šiose teritorijoje gyvena daugiausiai Utenos miesto gyventojų, teikiamos

įvairios paslaugos: veikia ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, bendrojo ugdymo, neformaliojo švietimo paslaugas teikiančios įstaigos, Utenos pirminės sveikatos priežiūros centras, Utenos ligoninė, Utenos vaikų ir jaunimo užimtumo centras, baseinas.

Schema Nr. 9

Visuomenės apklausos respondentų pateikti atsakymai į klausimą: „Išrikiuokite į kurios miesto gamtinės aplinkos gerinimą turėtų būti nukreiptas vystymo prioritetas?“

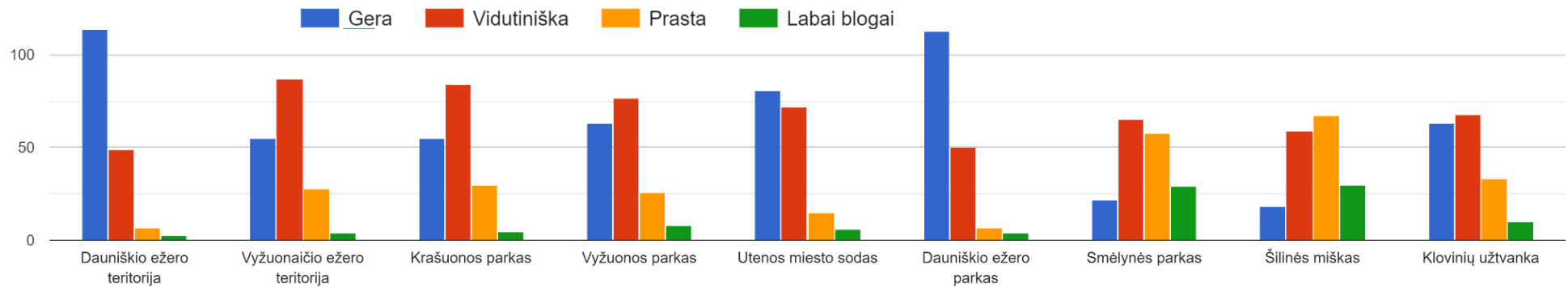
Visuomenės apklausos respondentai (žr. 1 lentelę) gamtinę aplinką, želdynus ir juose esančią infrastruktūrą daugiausiai vertina vidutiniškai, išskyrus želdynus, kurie buvo iš esmės atnaujinti pastaraisiais metais Dauniškio ežero teritoriją ir parką⁹ (žr. schemą Nr. 10). Didelė dalis gamtinių teritorijų ir želdynų beveik nenaudojama - Smėlynės parke ir Šilinės miške dauguma respondentų nesilanko (žr. schemą Nr. 11), tikėtina dėl to, kad jų infrastruktūrą vertina prastai.

Gamtinės erdvės pavadinimas	Būklės vertinimas	Apsilankymo dažnumas
Šilinės miške	Prasta / Vidutiniška	Nesilankau
Smėlynės parkas	Vidutiniška / Prasta	Nesilankau
Vyžuonaičio ežero teritorija	Vidutiniška	Keletą kartų per metus
Krašuonos parkas	Vidutiniška	Nesilankau
Vyžuonos parkas	Vidutiniška / Gera	Nesilankau
Utenos miesto sodas	Gera / Vidutiniška	Keletą kartų per metus
Dauniškio ežero teritorija	Gera	Keletą kartų per metus
Dauniškio parkas	Gera	Keletą kartų per metus

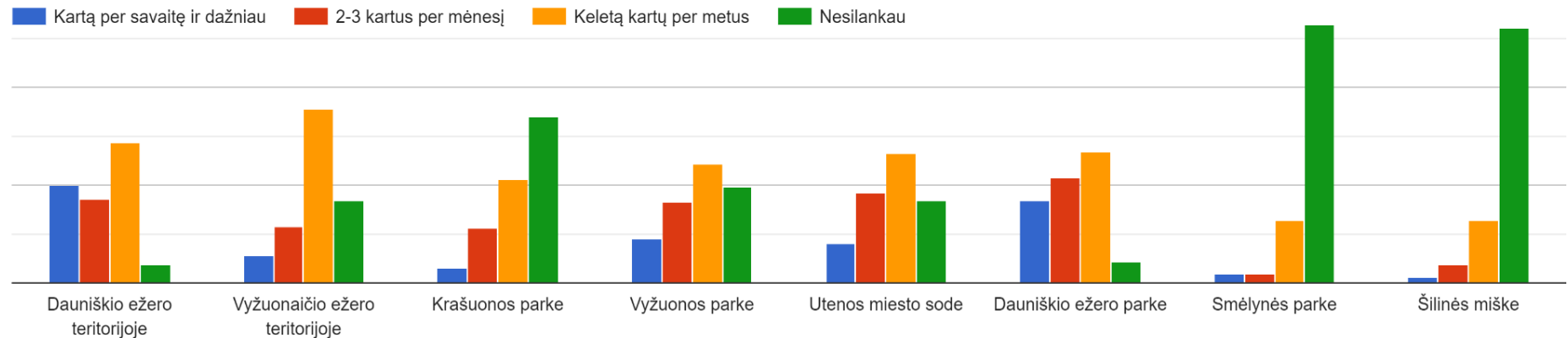
⁹ Pastarieji parko atnaujinimo darbai baigti 2023 metais

Lentelė Nr. 1

Apibendrinti visuomenės apklausos respondentų rezultatai į klausimus: „Kaip vertinate gamtinę aplinką ir želdynus, išsidėsčiusius skirtingose miesto vietose? ir „Kaip dažnai leidžiate savo laisvalaikį miesto parkuose / miškuose?“

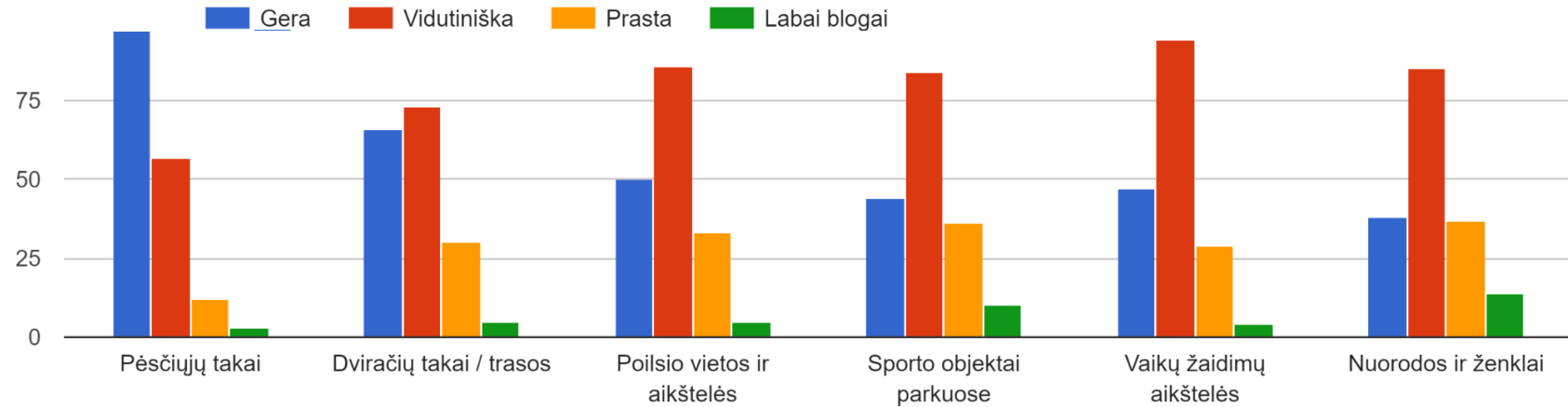
Schema Nr. 10

Visuomenės apklausos respondentų pateikti atsakymai į klausimą: „Kaip vertinate gamtinę aplinką ir želdynus, išsidėsčiusius skirtingose miesto vietose?“

Schema Nr. 11

Visuomenės apklausos respondentų pateikti atsakymai į klausimą: „Kaip dažnai leidžiate savo laisvalaikį miesto parkuose/ miškuose?“

Visuomenės apklausos respondentai, vertindami Utenos miesto parkuose esančią infrastruktūrą (žr. schemą Nr. 12), geriausiai vertina pėsčiųjų takus, tikėtina todėl, kad šių takų tinklas gerai išvystytas, integruotas su žaliosiomis erdvėmis, mieste sudarytos sąlygos nuo vieno miesto galo iki kito nueiti pėsčiųjų takais. Taip pat respondentų neblogai vertinami dviračių takai / trasos. Poilsio vietos ir aikštelės, sporto infrastruktūra parkuose, vaikų žaidimų aikštelės vertinamos panašiai – vidutiniškai, tai gali reikšti įdomesnių ir įvairesnių užsiėmimų viešosiose erdvėse, tinkamų visoms amžiaus grupėms trūkumą.

Schema Nr. 12

Visuomenės apklausos respondentų pateikti atsakymai į klausimą: „Kaip vertinate miesto parkuose esančią infrastruktūrą?“

Utenos rajono savivaldybės Gyvenimo kokybės indekso F subindekso santykinai žemas įvertinimas, visuomenės apklausos duomenys ir duomenys apie gyventojų ir viešųjų žaliųjų erdvių pasiskirstymą Utenos mieste leidžia teigti, kad Utenos miestui reikalingi kompleksiniai teritorijų atgaivinimo ir humanizavimo sprendimai: žaliosiose viešosiose erdvėse įrengiant aktyviam laisvalaikiui, švietimui, ugdymui, poilsiui tinkamą infrastruktūrą, įveiklinant mažiau lankomas teritorijas, o daugiabučių gyvenamųjų namų teritorijas žalinant želdiniais, medžiais, krūmais, vandeniui laidžiomis dangomis, pvz. įrengiant vandeniui laidžių dangų automobilių stovėjimo vietas, saugius apšviestus takus, didinant laisvalaikio ar viešųjų paslaugų įvairovę, sudarant galimybes naudotis viešąja infrastruktūra visiems, įskaitant asmenis su negalia.

3. Padidinti viešųjų paslaugų įvairovę

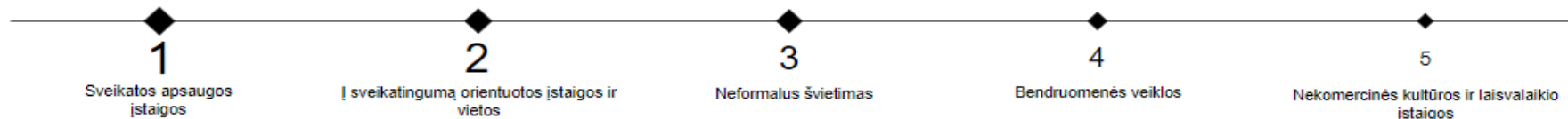
Visos bazinės viešosios paslaugos Utenoje yra užtikrinamos. Iš bazinio viešųjų paslaugų paketo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 618 „Dėl bazinio paslaugų šeimai paketo patvirtinimo“¹⁰, visos paslaugos, Utenos rajono savivaldybėje yra teikiamos ir jų pagrindinė infrastruktūra išdėstyta Utenos mieste. Tačiau vertindami esamą viešųjų paslaugų pasirinkimą (žr. schemą Nr. 13), visuomenės apklausos respondentai atsakė, kad užtektinai (32,4 proc.) yra sveikatos apsaugos infrastruktūros, reikia didesnės įvairovės: bendruomeninių veiklų (33,5 proc.) ir neformaliojo švietimo (32,4 proc.) infrastruktūros, o kaip trūkstamą socialinę infrastruktūrą (28,2 proc.) įvardijo į sveikatingumą orientuotas įstaigas, 26,5 proc. respondentų įvardijo, kad trūksta nekomercinių kultūros ir laisvalaikio įstaigų.

Schema Nr. 13

Visuomenės apklausos klausimas: „Kaip vertinate skirtingos socialinės infrastruktūros pasirinkimo įvairovę mieste?“

Visuomenės apklausos duomenys (žr. schemą Nr. 14) taip pat rodo, kad respondentai mano, kad Utenos miesto vystymas artimuoju laikotarpiu prioriteto tvarka pirmiausia turėtų būti nukreiptas į sveikatos apsaugos įstaigas, antruoju svarbiausiu prioritetu nurodoma į sveikatingumą orientuotas įstaigas ir vietas, trečiuoju nurodomas neformalusis švietimas, ketvirtuoju – bendruomenės veiklos.

Schema Nr. 14

Visuomenės apklausos klausimas: „Išrikiuokite į kurias sritis prioriteto tvarka turėtų būti nukreiptas miesto vystymas artimuoju laikotarpiu?“

¹⁰ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/901a2bf698ce11e9aab6d8dd69c6da66/asr>

Pastebima, kad dalis socialinės infrastruktūros objektų nėra pritaikyti pagal universalaus dizaino principus. Pvz., baseinu negali naudotis asmenys su negalia, kurių Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis¹¹, Utenos rajono savivaldybėje 2023 metais buvo 3271 asmuo su negalia (iš jų – 227 vaikai) ir tai sudaro 8,5 proc. nuo bendro savivaldybės gyventojų skaičiaus ir kurių yra daugiau nei vidutiniškai Lietuvoje (7,8 proc.). Todėl tikslinga didinti sveikatinimo, neformaliojo švietimo paslaugų prieinamumą ir įvairovę, sudarant lygias galimybes pasiekti ir naudotis viešąja infrastruktūra visiems, įskaitant vyresnius asmenis ir neįgaliuosius.

Higienos instituto atlikto Mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos tyrimo¹² (2020 m.) duomenimis, 5, 7 ir 9 klasių mokinių, kurie kasdien, ne pamokų metu, mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių, dalis (proc.) Utenos rajono savivaldybėje yra 12,9 proc., tai yra mažiau nei daugelyje mažesnių regionų centrų (Marijampolės sav. – 13,6 proc., Tauragės r. sav. – 15,8 proc., Telšių r. sav. – 12,5 proc.) ir Lietuvoje (13,6 proc.). To paties amžiaus mokinių, kurie vidutiniškai 4 ir daugiau valandų per dieną praleidžia prie ekranų (televizoriaus, kompiuterio, planšetės, išmaniojo telefono), dalis nuo visų mokinių skaičiaus Utenos r. sav. ir Marijampolės sav. siekia po 25,4 proc., Tauragės r. sav. – 26,9 proc., Telšių r. sav. – 22,0 proc., kai Lietuvos vidurkis – 25,0 proc.

Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinės sistemos duomenimis¹³, prevencinėmis priemonėmis išvengiama mirtingumas (0–74 m. amžiaus tiriamieji) pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą, Utenos rajono savivaldybėje 2022 metais buvo 47,6 proc., viršijo Lietuvos vidurkį (45 proc.), tačiau buvo vienas prastesnių, lyginat su mažesnių regionų centrų savivaldybėmis (Marijampolės sav. – 43,6 proc., Tauragės r. sav. – 48,3 proc., Telšių r. sav. – 43,4 proc.). Ankstyvajam mirtingumui tiesiogiai įtaką daro su gyvensena susiję veiksniai ir tai, kad šie veiksniai yra nepalankūs, rodo standartizuotas mirtingumas dėl kraujotakos sistemos ligų/100 tūkst. gyv., kuris Utenos rajono savivaldybėje 2022 metais buvo 904,4, kai Lietuvos vidurkis – 785,2.

Nedžiuginantys visuomenės sveikatos rodikliai, visuomenės apklausos rezultatai ir tai, kad socialinė infrastruktūra vis dar nėra tinkamai pritaikyta Utenos miesto bendruomenės daliai – asmenims su negalia, rodo, kad Utenos miestui reikia daugiau ir (ar) aukštesnės kokybės sveikatinimo, aktyvaus laisvalaikio leidimo vietų. Esamų viešosios infrastruktūros objektų pritaikymas mieste atlieptų visų gyventojų grupių poreikius ir sukurtų naujas galimybes, kurios leistų racionaliai išnaudoti socialinę infrastruktūrą ir viešąsias erdves, didinant neformaliojo švietimo, visuomenės sveikatinimo, laisvalaikio leidimo ir bendruomeninių veiklų ir paslaugų įvairovę Utenos mieste bei didintų miesto patrauklumą grįžti ir kurtis čia gyventi.

Potencialas

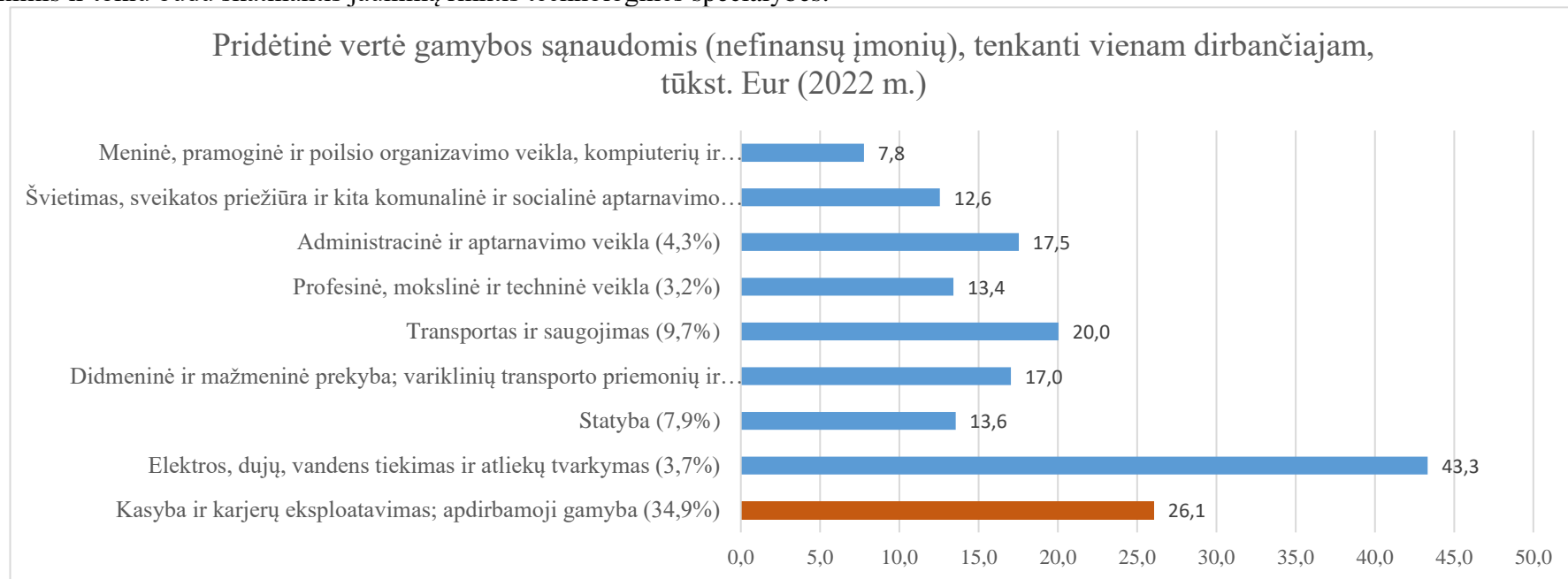
1. Pramonės sektoriaus potencialas

¹¹ <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/negalios-reforma-ir-asmenu-su-negalia-itrauktis/statistika-2/>

¹² <https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/HI-Vaik%C5%B3-2020.pdf>

¹³ https://sveikstat.hi.lt/chart-overview.aspx?top_uid=92&top_loc=mun&sel_rep_panel=1&lang=lit&hide_filters=

Utenos mieste pramonės įmonės pasižymi aukštesniu darbo našumu (vieno darbuotojo sukuriama pridėtine verte) nei kiti sektoriai (žr. 15 schemą). Absoliučiai aukščiausiais darbo našumas būdingas elektros, dujų, vandens tiekimo ir atliekų tvarkymo įmonėms (tačiau jose dirbančių asmenų dalis yra santykinai nedidelė – 2022 m. 3,7 proc.), apdirbamoji gamyba (į tą pačią grupę įtraukta ir kasyba bei karjerų eksploatavimas) tuo tarpu yra didžiausias pagal dirbančiųjų skaičių (34,9 proc. nefinansų įmonių dirbančiųjų) ir antras pagal darbo našumą sektorius. Pramonės įmonės yra išitraukusios į bendradarbiavimą su savivaldybe, siekiant pagerinti profesinio orientavimo veiksmingumą, savivaldybės taryba skiria finansavimą ir Utenos miesto bendrojo ugdymo įstaigų mokiniams (14–17 m.), vasaros laikotarpiu sudaromos sąlygos mokiniams dirbti, o darbdaviams mokamos išmokos už įdarbintus jaunuolius. Studentams Utenos rajono savivaldybės tarybos nustatyta tvarka mokamos išmokos. Ugdymo įstaigos taip pat bendradarbiauja su Utenos verslo įmonėmis ir per mokslo metus mokiniams sudaromos galimybės „pasimatuoti“ realią profesiją apsilankant įmonėse. Papildomai prie pramonės potencialo stiprinimo prisideda STEAM¹⁴ centras, savo organizuojamomis veiklomis padedantis įtraukti, sudominti, suteikti žinių ir įgūdžių jauniems asmenimis ir tokiu būdu skatinantis jaunimą rinktis technologines specialybes.

Schema Nr. 15

Pridėtinės vertės ir dirbančiųjų santykis 2022 m.; atvaizduotos ekonominės veiklos, kuriose užimti daugiau kaip 3 proc. Utenos r. sav. gyventojų.

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

¹⁴ STEAM centras Utenoje - atviros prieigos centras mokiniams, skirtas susipažinti su gamtos, technologijų, inžinerijos, matematikos mokslų dėsniais ir naujaisiais išradimais, savarankiškai eksperimentuoti ir kurti.

2. Kompaktiška miesto struktūra

Utenos miestas pasižymi nedideliu plotu – 22,46 km² ir aiškia urbanistine struktūra - pramonės ir sandėliavimo teritorijos yra skirtingose pusėse nei gyvenamieji kvartalai. O pagrindiniai socialinės infrastruktūros objektai išdėstyti arti gyvenamųjų kvartalų, miesto dalys tarpusavyje sujungtos tankiu gatvių ir viešojo transporto maršrutų tinklu, atstumas pėsčiomis nuo daugiabučių gyvenamųjų kvartalų iki miesto centro – iki 20 min., visą miestą pereiti pėsčiomis trunka iki 1 val., o pravažiuoti automobiliu iki 15 min.

Galimybės ir grėsmės

Galimybės

1. Pasikeitęs visuomenės požiūris dėl saugios bei patrauklios gyvenamosios aplinkos

Tikimasi, kad visuomenė taps sąmoningesnė savo ir artimos gyvenamosios aplinkos estetinės ir fizinės kokybės atžvilgiu. Miesto gyventojai stengsis patys puoselėti ir prižiūrėti artimą aplinką. Gyventojai vis dažniau rinksis aplinkai nekenksmingas transporto rūšis, taip prisidedant prie taršos mažinimo, aplinkos tausojimo ir jos kokybės gerinimo apskritai. Įvairių formų viešosios infrastruktūros prieinamumas – šiuolaikinės visuomenės keliamas reikalavimas gyvenamajai aplinkai. Visuomenė taps reiklesnė gyvenamajai aplinkai, viešajai infrastruktūrai ir jos patrauklumui, prie kurios kūrimo ir priežiūros pati prisidės.

2. Grįžtamoji migracija ir imigracija

Lietuvos Respublikos migracijos balansas 2018 m. priartėjo prie 0, o nuo 2019 m. keičiasi į teigiamą pusę. Augantis imigrantų skaičius – daugiausiai sugrįžtantys Lietuvos Respublikos piliečiai. Grįžtamoji migracija tampa tendencija ir 2023 metais 59 savivaldybėse migracija yra teigiama (Utenos r. sav. 2021 m. – 315; 2022 m. – 1046; 2023 m. - 2537), todėl atsiranda realios galimybės padidinti gyventojų skaičių. Dalis atvykusių asmenų yra iš Rytų Europos dėl darbo ar kitų priežasčių atvykusių asmenų (Utenoje atvykę migrantai dirba maisto pramonės, lengvosios pramonės ir transporto įmonėse, apytiksliai vertinimu apie 5 tūkst. asmenų 2023 m.).

Grėsmės

1. Didėjantis klimato kaitos poveikis

Didėjant miestų teritorijose kieta danga užimamų plotų skaičiui miestuose, vis labiau juntami įvairūs klimato kaitos poveikiai, tai - karščio bangos, potvyniai. Ekstremalūs reiškiniai parodo, kad miestai yra pažeidžiami, o nuolatinis pastatų ir kietųjų dangų vystymas miestuose prisideda prie dar didesnio miestų pažeidžiamumo klimato kaitos požiūriu. Europos Komisija¹⁵ prognozuoja, kad Vidurio ir Rytų Europoje didžiausią poveikį darys temperatūros svyravimai. Dėl šių svyravimų ir sumažėjusio vasaros kritulių kiekio gali padidėti sausrų grėsmė. Asmenys, gyvenantys miestų vietovėse, kuriose yra

¹⁵ https://climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_lt

prasta infrastruktūra ir kurių gyventojai gauna mažas pajamas, ir apskritai mažesnes pajamas gaunančios ir menkesnį turtą turinčios gyventojų grupės labiau jaus klimato kaitos poveikį, tačiau turės mažiau galimybių su juo susidoroti. Klimato kaita gali turėti įtakos darbo jėgos pasiūlai senstančioje Utenos rajono savivaldybėje, nes blogėja gyventojų sveikatos būklė ir daugėja apribojimų, susijusių su darbuotojų sveikata (aukštesnė temperatūra darbe, dažnesni ir stipresni gamtiniai pavojai, dėl kurių darbuotojai negali pasiekti savo darbo vietos). Be to, kai kurie ekonomikos sektoriai yra labiau pažeidžiami, nes jų veiklai vykdyti būtinos pastovios klimato sąlygos, todėl dėl klimato kaitos tikėtini pokyčiai atskiruose sektoriuose, pavyzdžiui, turizmo.

2. Demografinis senėjimas

Bendras procesas visose Europos šalyse. Utenos rajono savivaldybėje visuomenės senėjimas pasireiškia dar ryškiau nei kitur: 2018–2023 metų laikotarpyje rodiklis kito nuo 194 (2018 m.) iki 201 (2023 m.), kai tuo tarpu Lietuvoje kito ne taip žymiai – nuo 131 (2018 m.) iki 134 (2023 m.). Visuomenės senėjimo procesas yra būdingas visoms išsivysčiusioms šalims, ilgesnė vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (Utenos r. sav. 2021 m. bendrai vyr. ir mot. – 74,85 m.; vyr. – 70,75 m., mot. – 78,93 m.) gali neatitikti sveiko gyvenimo trukmės ir ateityje tai gali lemti didesnę sveikatos ir socialinių problemų gausėjimą, didesnę socialinės priežiūros ir socialinės globos poreikį. Visuomenės senėjimas turi įtakos ir ekonomikos augimui, darbo modeliams, šeimų funkcionavimui, vyresnių žmonių integracijai, sveikatos priežiūros ir socialinės apsaugos sistemoms, beveik visoms visuomenės gyvenimo sritims ir reikalaus prisitaikymo.

3. Auganti miestų konkurencija

Vystosi Lietuvos didžiųjų miestų aglomeracijos - tai miestų ir jų supančių priemiesčių bei mažesnių miestų grupės, kurios tarpusavyje glaudžiai susijusios ekonominiiais, kultūriniais ir transporto ryšiais. Augantys didmiesčiai ir didesnis bendradarbiavimas tarp didmiesčių ir jas supančių priemiesčių gali dar labiau padidinti teritorinę atskirtį ir lemti didesnę konkurenciją ir sudėtingesnes sąlygas pritraukti talentus ir inovatyvų verslą į kitas Lietuvos teritorijas.

Teritorijos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) analizė

Problema – Nepatraukli aplinka investicijoms, jaunimui, šeimoms ir talentams.

Silpnybės	Stiprybės
Nesudarytos sąlygos investicijoms pritraukti	Pramonės sektoriaus potencialas
Negyvybingos, nepritaikytos įvairioms socialinėms grupėms miesto erdvės	Kompaktiška miesto struktūra
Maža viešųjų paslaugų įvairovė	
Galimybės	Grėsmės
Pasikeitęs visuomenės požiūris į gyvenamąją aplinką	Didėjantis klimato kaitos poveikis
Grįžtamoji migracija ir imigracija	Demografinis senėjimas
	Auganti miestų konkurencija

Panaudojus turimą pramonės potencialią ir pašalinus kliūtis, neleidžiančias pritraukti daugiau investicijų, galėtų būti iš dalies valdoma grėsmė dėl augančios miestų konkurencijos, ypač konkurencijos su didžiųjų miestų aglomeracijomis dėl investicijų, talentų pritraukimo ir pan. srityse.

Pašalinus silpnybę, t. y. atgaivinus, humanizavus ir pritaikius įvairioms socialinėms miesto erdvės, gali būti geriau išnaudoti kompaktiškos miesto struktūros privalumai ir sumažintas grėsmės, kurią miestams kelia klimato kaita (karščio bangos, potvyniai, sausros ir kt.), poveikis.

Padidinus viešųjų paslaugų įvairovę, Utenos miestas gali geriau pasinaudoti galimybėmis, kurias suteikia gyventojų grįžtamoji migracija ir imigracija (iš ES ir trečiųjų šalių), taip pat geriau prisitaikyti prie demografinio senėjimo keliamų iššūkių ir senstančios visuomenės poreikių.

III SKYRIUS
TIKSLAI IR UŽDAVINIAI IR JŲ VERTINIMO RODIKLIAI

Tikslas (-ai)	Tikslo poveikio rodiklis (-iai)	Tikslo poveikio rodiklio (-ių) reikšmės			Uždaviniai	Uždavinių rezultato rodikliai	Uždavinių rezultato rodiklių reikšmės		
		Pradinė	Tarpinė	Siekiamą			Pradinė	Tarpinė	Siekiamą
1	2	3	4	5	6	7	8	9	8
Didinti Utenos miesto patrauklumą, skatinant investicijas ir kuriant sveiką, jaukią ir tvarią aplinką.	Utenos rajono savivaldybės neto vidaus migracija (asmenys)	-163 ¹⁶ (2022 m.)	-163 (2025 m.)	-100 (2030 m.)	1.1. Sudaryti sąlygas investicijų pritraukimui ir ekonominio konkurencingumo didinimui išnaudojant pramonės sektoriaus potencialą.	Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei veiklai (ha)	0 (2024 m.)	0 (2025 m.)	20,85 (2029 m.)
					1.2. Atgaivinti žaliąsias viešąsias erdves ir humanizuoti gyvenamųjų rajonų aplinką,	Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai (ha)	0 (2024 m.)	0 (2025 m.)	119,8 (2029 m.)

¹⁶ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

					išnaudojant kompaktišku mo potencialą.	Rekultivuota žemė, naudojama žaliesiems plotams, socialiniams būstams, ekonominei arba kitai paskirčiai (ha)	0 (2024 m.)	0 (2025 m.)	24,06 (2029 m.)
						Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius (vartotojai per metus)	0 (2024 m.)	0 (2025 m.)	23 100 (2029 m.)
					1.3. Padidinti viešųjų paslaugų įvairovę ir pagerinti jų prieinamumą Utenos mieste.	Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius (vartotojai per metus)	0 (2024 m.)	0 (2025 m.)	29 388 (2029 m.)
						Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos	0 (2024 m.)	0 (2025 m.)	2,61 (2029 m.)

						ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai (ha)			
						Socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką (atskirtį) patiriančių asmenų, gavusių paslaugas naujoje ar modernizuotoje infrastruktūroje skaičius per metus, (asmenys per metus)	0 (2024 m.)	0 (2025 m.)	95 (2029 m.)

**IV SKYRIUS
INTEGRUOTO POŽIŪRIO APRAŠYMAS**

Integruoto požiūrio, kurio laikomasi rengiant ir įgyvendinant Strategiją, aprašymas

<p>Strategijos atitiktis integruotą požiūrį užtikrinantiems principams</p>	<p>Veiksmams prisidedama prie efektyvesnio dviejų ar daugiau Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatytų savivaldybių funkcijų vykdymo</p>	<p>Planuojamais veiksmais bus gerinama miesto erdvių ir objektų kokybė, kuriama darni viešoji infrastruktūra, gerinamas viešųjų paslaugų prieinamumas, pasiekiamumas ir kokybė, didinamas miesto patrauklumas ir sudaromos sąlygos verslo plėtrai ir investicijoms. Tai leis efektyviau vykdyti šias LR vietos savivaldos įstatyme nustatytas savivaldybių funkcijas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. aplinkos kokybės gerinimas ir apsauga, aplinkos monitoringas (6 str. 28 p.); 2. kūno kultūros ir sporto plėtojimas, gyventojų poilsio organizavimas (6 str. 29 p.); 3. sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas (6 str. 38 p.); 4. sąlygų savivaldybės teritorijoje gyvenančių asmenų su negalia socialinei integracijai į savivaldybės bendruomenę sudarymas (6 str. 14 p.); 5. ikimokyklinio ugdymo, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimas, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas (6 str. 8 p.); 6. savivaldybių sveikatinimo priemonių planavimas ir įgyvendinimas; parama savivaldybės gyventojų sveikatos priežiūrai (6 str. 18 p.); 7. socialinių paslaugų teikimo užtikrinimas planuojant ir organizuojant socialines paslaugas, kontroliuojant bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę, taip pat socialinių paslaugų įstaigų steigimas ir išlaikymas (6 str. 12 p.).
	<p>Veiksmai įgyvendinami taikant integruotų teritorinių investicijų metodą.</p>	<p>Planuojami veiksmai įgyvendinami pasitelkiant ESFIP 5-ojo prioriteto „Piliečiams artimesnė Lietuva“ 5.1 uždavinio „Skatinti integruotą ir įtraukią socialinę, ekonominę ir aplinkosaugos plėtrą, puoselėti kultūrą, gamtos paveldą, darnų turizmą ir saugumą miestų teritorijose“ ir 4-ojo prioriteto „Socialiai atsakingesnė Lietuva“ 4.9 uždavinio „Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių mažų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be kita ko, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas“ investicijas. Strategijos įgyvendinimui ir siekiant gerinti tvarios Utenos miesto plėtros valdymo kokybę, planuojama pasinaudoti ir kitais (INTERREG Europe, URBACT) finansavimo šaltiniais, inicijuojant projektus, prisidedančius prie Strategijos tikslo pasiekimo ir uždavinių įgyvendinimo.</p>

V SKYRIUS
PARTNERIŲ DALYVAVIMAS RENGIANČIŲ IR ĮGYVENDINANČIŲ STRATEGIJŲ

Partnerių dalyvavimo rengiant ir įgyvendinant Strategiją aprašymas		
Etapas	Įtraukimo priemonės	Dalyviai
Strategijos rengimas	2023 m. sausio mėn., rengiant Strategiją, organizuotos viešos visuomenės ir tikslinės suinteresuotųjų šalių apklausos. Šių apklausų tikslas - išsiaiškinti miestiečių ir mieste veikiančių organizacijų ir bendruomenių nuomonę ir vertinimą dėl miesto problematikos ir potencialo. Abiejose apklausose klausimai buvo formuojami pagal nagrinėjamas sociokultūros, gamtinės aplinkos ir želdynų, ekonomikos ir urbanizuotos aplinkos temas. Visuomenės apklausos klausimai pildomi atsakant į klausimus, reitinguojant aspektus arba pasirinkimus. Suinteresuotųjų šalių apklausoje klausimai buvo formuojami siekiant gauti atviros formos atsakymus.	Viešą visuomenės apklausą užpildė 196 asmenys. Tikslinę suinteresuotųjų šalių apklausą užpildė 7 organizacijų ir bendruomenių atstovai. Apklausos dalyviai pasirinkti pagal nagrinėjamas ekonomikos, tvarios aplinkos, sociokultūrinės ir gamtinės aplinkos temas atstovaujantis įstaigas, organizacijas ir bendruomenes bei visuomeninius veikėjus mieste.
	Strategijos rengimo procese buvo rengiami strateginių susitikimai - kūrybinės dirbtuvės. Kartu su savivaldos atstovais ir skirtingų sričių ekspertais buvo analizuojama Utenos miesto ir rajono problematika per skirtingus mastelius, apžvelgiami visuomenės ir suinteresuotųjų šalių apklausų rezultatai, formuojama Utenos miesto vystymo strategija, ir galimi projektai. I - osios kūrybinės dirbtuvės - 2022 m. lapkričio 17 d. II - osios kūrybinės dirbtuvės - 2023 m. vasario 15 d.	Dirbtuvėse dalyvavo Utenos rajono savivaldybės ir administracijos vadovai, skirtingų skyrių atstovai kartu su savivaldybės įmonių, biudžetinių įstaigų ir viešųjų įstaigų deleguotais atstovais, įvairias sritis atstovaujančių bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų atstovais. I dirbtuvės – 18 dalyviai. II dirbtuvės – 23 dalyviai.
Strategijos įgyvendinimas	Strategijos ir jos stebėsenos rezultatų viešinimas Utenos rajono savivaldybės internetinėje svetainėje iki 2029 m., sudarant sąlygas gyventojams teikti siūlymus dėl galimų Strategijos pakeitimų nuolatos.	Utenos miesto ir rajono gyventojai, nevyriausybinių organizacijų, socialiniai ir ekonominiai partneriai.
	Strategijos ir jos stebėsenos rezultatų pristatymas Utenos regiono plėtros tarybos ir Utenos regiono plėtros tarybos partnerių grupės posėdžiuose.	Utenos regiono plėtros tarybos nariai, Utenos regiono plėtros tarybos partnerių grupės atstovai.